

Alþingi
Erindi nr. Þ 135/1584
komudagur 27.2.2008

Félags- og trygginganefnd Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 20. febrúar 2008

Meðfylgjandi er umsögn Rauða kross Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, og lögum nr. 47/1993, um frjálstan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

Virðingarfyllt,
f.h. Rauða kross Íslands,

Kristján Sturluson
framkvæmdastjóri

Hluti af Alheimshreyfingu
Rauða krossins
og Rauða hálfmánans

Icelandic Red Cross
Cruz Roja Islandesa
Croix-Rouge Islandaise

Efstaleiti 9
103 Reykjavík
Iceland

Sími/Tel: (354) 570 4000
Fax: (354) 570 4010

E-Mail: central@redcross.is
Website: www.redcross.is

UMSÖGN RAUÐA KROSS ÍSLANDS

um Frumvarp til laga

um breytingu á lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga,
og lögum nr. 47/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks
innan Evrópska efnahagssvæðisins, með síðari breytingum.

(Lagt fyrir Alþingi á 135. löggjafarþingi 2007–2008.)

I. Almennar athugasemdir

Rauði kross Íslands stendur vörð um mannréttindi og virðingu einstaklinga og hefur tekið að sér málsvarastarf í málefnum hælisleitenda og flóttafólks. Þá sinnir Rauði krossinn málefnum sem tengjast fólksflutningum, mansali og innflytjendum og veitir sérstaka athygli þeim hópi einstaklinga sem dvelja hér á landi og eru ríkisfanglausir.

Við yfirferð frumvarpsins hefur Rauði kross Íslands haft til hliðsjónar grundvallarmarkmið hreyfingarinnar um mannúð, óhlutdrægni og hlutleysi sem og stefnu Alþjóðahreyfingar Rauða krossins í málefnum sem tengjast flóttafólki, hælisleitendum og alþjóðlegum fólksflutningum.

Að mati Rauða kross Íslands er frumvarpið að mörgu leyti til þess fallið að skýra réttarstöðu útlendinga sem sækja um atvinnuleyfi hér á landi. Með frumvarpinu er stigið skref í rétta átt með því að veita útlendingi atvinnuleyfi í stað atvinnurekanda. Þó hefði félaginu þótt betra að stiga skrefi lengra þannig að atvinnuleyfi útlendinga yrði ekki bundið við tiltekinn atvinnurekanda heldur til dæmis tiltekna atvinnugrein eða jafnvel landssvæði. Þá er að mati félagsins alvarlegt umhugsunarefni hvort raunverulega sé gild ástæða að takmarka og skerða réttindi námsmanna, íþróttafólks og þeirra einstaklinga sem til landsins koma að vinna ófaglærð störf með þeim hætti sem gert er ráð fyrir í frumvarpinu miðað við núgildandi lög um atvinnuréttindi útlendinga.

Í frumvarpinu eru jafnframt önnur atriði sem Rauði kross Íslands vill vekja athygli félags- og trygginganefndar á og verður vikið að þeim hér að neðan.

II. Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

Um 7. gr. a-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi vegna skorts á vinnuafli.

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.

Um 7. gr. b-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi fyrir íþróttafólk

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.

Um 7. gr. c-lið.

Tímabundið atvinnuleyfi vegna sérstakra ástæðna

1.

Rauði krossinn fagnar því að möguleikar þeirra einstaklinga sem fá bráðabirgðadvalarleyfi, dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða samkvæmt 3. mgr. 11. gr. útlendingalaga, til atvinnu er aukinn. Þá er ánægjulegt að skilyrði þess að tímabundið atvinnuleyfi verði veitt sé að c-liður 7. gr. verði uppfylltur en félagið vill koma á framfæri athugasemdum varðandi d-lið sömu greinar.

Það er sameiginleg skoðun Rauða kross félaga í Evrópu að einstaklingar sem sækja um hæli eigi alla jafna að hafa tækifæri á að stunda atvinnu.¹ Í frv. til. l um breytingu á lögum um útlendinga sem nú er til meðferðar hjá allsherjarnefnd hefur félagið lagt til að hælisleitandi geti sótt um bráðabirgðadvalarleyfi (sem er forkrafa að hægt sé að sækja um tímabundið atvinnuleyfi) um leið og ljóst er að mál hans fer í svokallaða efnismeðferð hjá Útlendingastofnun. Í ofangreindri umsögn félagsins er tekið fram að umönnunarkostnaður stjórnvalda skipti líklega tugum milljóna á ári hverju og að þennan kostnað megi líklega lækka umtalsvert með því að auðvelda aðgengi hælisleitenda að vinnumarkaðnum enda verði þeim þannig gert kleift að sjá sér farborða.

¹Sbr. *Opinion of the National Red Cross Societies of the Member States of the European Union* and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* frá 21. ágúst 2007 (www.redcross-eu-net), bls. 3. í 2. mgr. 11. gr. *Council Directive 2003/9/EC* frá 27. janúar 2003 um lágmarksviðmið um aðbúnað hælisleitenda er mælt fyrir um að aðildarríki reglugerðarinnar skuli veita hælisleitanda aðgang að vinnumarkaði ekki síðar en einu ári eftir að hælisúmsókn er lögð fram. Á Íslandi eru engin slík viðmið í gildi og getur hælisleitenda verið meinaður aðgangur að vinnumarkaði á meðan að umsókn hans er til meðferðar, en meðferð hælisúmsókna getur tekið langan tíma og í sumum tilfellum meira en 2-3 ár. Þá er vakin athygli á því að um lágmarksviðmið er að ræða sem aðildarríki eru ekki bundin af og heimilt að veita aðgang að vinnumarkaði fyrr. Ísland er ekki aðili að reglugerðinni né bundið af henni.

Varðandi skilyrði þess efnis að einstaklingar skuli vera sjúkratryggðir til að heimilt sé að veita þeim tímabundið atvinnuleyfi ætti slíkt að vera til hagsbóta fyrir umsækjanda um tímabundið

atvinnuleyfi. Hins vegar vill Rauði krossinn benda á að mestu máli skiptir hvernig framkvæmd þessa skilyrðis yrði háttáð. Þar má nefna til atriði eins og hvort hægt sé að mæta kröfum tryggingafélaga sem fara fram á að með umsókn um sjúkratryggingu fylgi afrit af vegabréfi og heilsufarsupplýsingar frá heimalandi. Fæstir hælisleitendur gætu framvísað slíkum gögnum. Þá er ekki skýrt hver skuli greiða kostnað við sjúkratryggingu, þ.e. hvort kostnaðurinn eigi að vera atvinnurekandans eða hælisleitandans. Verði kostnaðurinn atvinnurekandans má leiða líkum að því að hann kjósi e.t.v. fremur að ráða einstakling sem þurfi ekki slíka tryggingu. Sé það hælisleitandans að greiða kostnaðinn er líklegt að fæstir hælisleitendur gætu greitt þann kostnað. Því er ákveðin hættu á að í tilfelli hælisleitenda verði erfitt eða illfært að afla tímabundins atvinnuleyfis.

Leggur Rauði krossinn því til að ákvæðið verði endurskoðað með hliðsjón af því sem kemur fram að ofan. Verði ákvæðið að lögum þarf hins vegar að skoða hvernig framkvæmd yrði háttáð og hafa samráð við hlutaðeigandi.

Þessu til viðbótar vekur Rauði krossinn athygli á því að í frumvarpi því sem er til meðferðar hjá allsherjarnefnd má veita útlendingi dvalarleyfi þótt ekki sé fullnægt öllum skilyrðum 11. gr. [um grunnskilyrði dvalarleyfis] ef rík mannúðarsjónarmið standi til þess. Slíkt dvalarleyfi mun því hægt að veita þótt útlendingur sé ekki sjúkratryggður enda munu einstaklingar sem sækja um hæli sem flóttamenn almennt ekki vera sjúkratryggðir. Í ákvæði frumvarpsins sem lýtur að bráðabirgðadvalarleyfi er heldur ekki að skilja að sjúkratrygging sé skilyrði fyrir veitingu slíks leyfis. Félagið vekur einnig athygli á að við framlengingu leyfisins eru ekki gerðar kröfur um sjúkratryggingu. Með vísan til þessa bendir Rauði krossinn á að hugsanlegt væri að hælisleitandi fengi bráðabirgðadvalarleyfi og tímabundið atvinnuleyfi til eins árs en eftir árið væri mál hans enn til meðferðar hjá stjórnvöldum. Við framlengingu leyfisins þyrft hann hins vegar ekki samkvæmt ákvæðinu að uppfylla skilyrði um sjúkratryggingu þótt staða hans væri í engu breytt frá því að fyrsta leyfið var veitt.

2.

Rauði kross Íslands telur æskilegt að frumvarpið kveði skýrt á um tímabundið atvinnuleyfi til handa fórnarlömbum mansals, sbr. athugasemdir félagsins við h-lið 10. gr. frumvarps um breytingu á lögum um útlendinga.

**Um 7. gr. e-lið.
Tímabundið atvinnuleyfi vegna náms.**

Sbr. að ofan í almennum athugasemdum við frumvarpið.